

BS"D

Tearing Keriyah For Rav Ovadya

R. Mois Navon

Beit HaKenneset HaSefaradi BeRimon – Noah 5782

Tonight is the yartzeit of Rav Ovadya and our gabbai, Avner, has asked that I make mention of the event.

Let me begin by sharing with you a statement one of my professors of Jewish Thought at Bar Ilan. The course was on Shu"tim - an overview of the world of Jewish halachic thinkers and the specialized area of publishing answers to private questions asked of poskei halacha. When the day arrived to discuss Rav Ovadya, the professor, Rav Tzachi Hershovitz, who I should mention is neither a member of Sha"ts and nor of Sefaradic descent that you might impute him of personal bias, said he cannot overemphasize the absolute enormity of Rav Ovadya's halachic work. He explained that Jewish history is divided in to well established periods of thinkers: Tanaaim, Amoraim, Gaonim, Rishonim and Achronim. He explained that while we are currently living in the period known as "the achronim," the fact is that really we need to make a new division called "achrei Rav Ovadya." For his scholarship was so astounding that his death signified the end of an era.

With this in mind, I thought it would be appropriate to look at an interesting halachic question that arose in the wake of Rav Ovadya's death. I remember, then, that media outlets carried the news that many people in Israel were walking around with torn shirts as a sign of mourning upon Rav Ovadya's passing:

"אתמול הרבה בני תורה הסתובבו עם חולצות קרועות."

Now this is, on the surface, quite strange. We know that one is to tear keriyah for a loss of one of the seven relatives, but for a great Rabbi?

So the question is: Who is really to tear keriyah for R. Ovadya?

To begin, the Gemara explains that everyone is considered the relative of a Hacham, and all must mourn and tear keriyah. Interestingly, the Gemara also brings the idea that one should tear keriyah even for an "adam kasher."

תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף כה עמוד א

גמרא. ואפילו חכם? והתניא: **חכם שמת - הכל קרובין**. הכל קרובין סלקא דעתך? אלא: הכל כקרובין; **הכל קורעין עליו**, והכל מברין עליו ברחבה! - לא צריכא דלאו חכם הוא. - ואי אדם כשר הוא - חיובי מיחייב למיקרע, ...

Now this source is used by the Tur, the Rambam and others, following which the Shulhan Aruch brings a number of rulings:

- (s6) One must tear for an adam kasher (Rama says no, just cry)
- (s7) One must tear for hacham or TH that he asks a question, and TH tear for each other (Rama says only tear for one's rabbi)
- (s8) One must tear till heart for Rav Muvhak and one must tear a tefach for Rav from whom he learned only one idea. (Rama says only tear from Rav muvhak, and for others it is a stringency [like Tosafot])

שולחן ערוך יורה דעה הלכות קריעה סימן שמ

סעיף ו

על אדם כשר, שאינו חשוד על שום עבירה ולא על שום ביטול מצוה, ולא סני שומעניה, אף על פי שאינו גדול בתורה ואף על פי שלא עמד בשעת יציאת נשמה, חייב לקרוע עליו; והוא שעומד שם בין מיתה לקבורה; ותלמידי חכמים פטורים מקריעה זו. הגה: וי"א דאין חייב לקרוע על אדם כשר, אלא אם כן עומד עליו בשעת יציאת נשמה; אבל חייב לבכות ולהתאבל עליו (ר"ן פ' האורג והגהות מיימוני פ"א בשם ראבי"ה), וכן נהגו להקל.

סעיף ז

על חכם ועל תלמיד חכם ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום ואומרה, קורעין עליו אפילו לאחר קבורה, ביום שמועה, אם הוא תוך ל' יום. וקורע עליו בשעת הספדו. (לא קרע ביום שמועה, וכבר עבר זמן הספדו, ולא קרע, שוב אינו קורע) (כך משמע בטור בב"י). וקורעין עליו עד שמגלין את לבם. וכבר נהגו תלמידי חכמים בכל מקום לקרוע זה על זה טפח, אף על פי שהם שוים ואין אחד מהם מלמד את חבירו. הגה: וי"א שאין קורעין על חכם, אלא אי"כ הוא רבו או שיודעין משמועותיו שחדש, דהיינו רבו, (כ"מ בטור, הרא"ש והגמ"י בשם הר"מ), וכן נהגו להקל במדינות אלו.

סעיף ח

על רבו שרוב חכמתו ממנו; אם מקרא, מקרא; ואם משנה, משנה; אם גמרא, גמרא; קורע כל בגדיו עד שמגלה לבו. וי"א שאינו קורע אלא טפח, ואינו מאחה [תופר] לעולם. ואפילו משמועה רחוקה, קורע עליו לעולם. ואם לא למד רוב חכמתו ממנו, אינו קורע עליו, אלא כדין שאר מתים שהוא מתאבל עליהם. ואפילו לא למד ממנו אלא דבר אחד, בין קטן בין גדול, קורע עליו. הגה: וי"א דקרע שעל רבו שאינו מובהק, נמי אינו מתאחה (טור בשם הרא"ש ובית יוסף בשם רש"י ותוספות והר"ן). תלמידי חכמים שיושבים ביחד ומקשים ומפרקין זה לזה ולומדים ביחד, י"א שדין כרב שאינו מובהק, וי"א שדין כרב מובהק (אלו שני הסברות בטור). וי"א דאין צריכין לקרוע אלא על רבו שלמדו רוב חכמתו, אבל חברים הלומדים זה עם זה, או שהאיר עיניו בדבר אחד, אינו אלא חומר בעלמא, והיכא דנהוג נהוג, והיכא דלא נהוג לא נהוג, ואין מורין כן. (מרדכי ה"א בשם השאלתות והגמ"י בשם הר"מ), ולכן נהגו להקל במדינות אלו.

All this said, the psak of Rav Ovadya as brought in Yalkut Yosef is as follows:

ילקוט יוסף ביקור חולים ואבלות סימן ט - דיני קריעה סעיף טו

טו. המנהג כיום שאין קורעים על אדם כשר, ואפילו על חכם, אלא אם כן הוא רבו מובהק, שאם לא כן אין לדבר סוף. וכשהוא קורע על רבו מובהק שרוב חכמתו ממנו, דהיינו שלימדו דרכי העיון והפסק, יש אומרים שצריך לקרוע את כל בגדיו כדין אביו ואמו, עד שיגלה את לבו. ויש אומרים שדי שיקרע טפח. והלכה כסברא ראשונה.

So here we learn that only one's main rabbi, the one he learned the majority of his Torah from is considered like his relative, like his parent, for whom he should tear keriyah. So, even though the Shul" A says one tears even for an adam kasher, R. Ovadya explains that such is not the custom because there is no end to this – which he explains (in a footnote) means that there are so many hachamim and anashim kesharim that we would not have untorn clothes to wear!

So with this psak it would seem that people should not have torn keriyah for Rav Ovadya!

However, this psak has a footnote: that says – we don't tear kriyah for a hacham other than for the Gadol Hador! That is, one should of course tear from his Rav Muvhak, but as far as tearing for other hachamim (or anashim kesharim) it is only the custom to tear for the Gadol Hador.

ילקוט יוסף ביקור חולים ואבלות הערות סימן ט - דיני קריעה אות טו

טו) המנהג כיום שאין קורעים על חכם, אלא על גדול הדור
בגמ' מו"ק (כה א) תניא, חייב אדם לבכות ולהתאבל על אדם כשר. וכתב הרא"ש בשם מהר"ם מרוטנבורג, דהיינו כאדם דלא סנו שומעניה, ואינו חשוד על שום עבירה, ולא ביטל שום מצוה, נקרא אדם כשר.
ובגמ' שם אמרו, כי נח נפשיה דרב ספרא, לא קרעו עליה רבנן, אמרו לא גמרינן מיניה, א"ל מי קתני הרב שמת, חכם שמת קתני, סברו מה דהוה הוה, א"ל אביי, תניא, חכם שמת כל זמן שעוסקים בהספדו, סבור למקרע לאלתר, א"ל אביי חכם כבודו בהספדו. ע"כ. ובראשונים הקשו על זה, דהא רב ספרא אדם כשר הוה, ובעינן לקרוע מדין קריעה על אדם כשר. והראב"ד כתב לתרץ, דהני מילי באותם שעומדים בין מיתה לקבורה, אבל אלו החכמים לא היו שם בשעת פטירתו של רב ספרא. (ועיין בזה בבית יוסף שם).
והרמב"ן כתב, על אדם כשר צריך לקרוע בפניו. משמע שאינו מחוייב אלא בפניו. והר"ן (פרק האורג) והגהות מיימוני (פרק יא) בשם הראב"י כתבו, דאין חייב לקרוע על אדם כשר אלא אם כן עומד עליו בשעת יציאת נשמה, אבל חייב לבכות ולהתאבל עליו.
ובשלחן ערוך (שם) פסק שעל אדם כשר, חייב לקרוע, והוא שעומד שם בין מיתה לקבורה, ותלמידי חכמים פטורים מקריעה זו. והרמ"א הביא דברי הר"ן והגהות מיימוניות שאין חיוב לקרוע אלא אם עומד שם בשעת יציאת נשמה, וסיים, וכן נהגו להקל.

וכבר כתבנו שאין קורעים היום במי שעומד בשעת יציאת נשמה, וממילא אין צריך היום לקרוע על אדם כשר. ועיין בשלחן גבוה (סימן שמ) שכתב, שסמכו בזה על דברי הרמ"א שם, שנוהגים שאין קורעים אפילו על חכם אלא אם כן הוא רבו מובהק. משום שאם כן אין לדבר סוף, שאין לך עיר שאין לך שם הרבה תלמידי חכמים, ואם באנו לקרוע על כל חכם לא נשאר עלינו בגד ביום קרה. וכן כתבו בספר זכור לאברהם חלק ג' (חלק יורה דעה אות לא), ובכף החיים, ובנהר מצרים (שם), ועיין עוד בשו"ת ישמח לבב. ודו"ק. וראה בטעם שנתן בספר חינא וחסדא חלק א' (דף נט סוף ע"ב). ומבואר כל זה בשו"ת יביע אומר חלק ד' (חיו"ד סימן לה אות ט). ע"ש. ...

So, given that Rav Ovadya was not only the Gadol Hador but the Gadol who defined the end of the era, as per Rav Tzachi Hershovitz, everyone should have torn keriyah for Rav Ovadyah.

Let me conclude with a blessing: May his merit protect us in heaven and may his Torah continue to enlighten us in the world.

שזכותו יגן עלינו בעולם הבא ותורתו תמשיך להאיר ענינו בעולם הזה.

Shabbat Shalom.